

Aan de gemeenteraad

uw brief van: ons kenmerk: bijlage(n): datum:
9 januari 2023

Onderwerp:
Proces Perspectiefnota 2024

Geachte raad,

Vrijwel alle Nederlandse gemeenten staan financieel onder druk. Zo ook de gemeente Heerenveen. Uw raad heeft de begroting 2024 met een positief saldo vastgesteld. Zoals uit onze brief van 7 november blijkt is het begrotingssaldo vanaf 2026 negatief. Voor 2027 verwachten wij een tekort van 10 miljoen EUR. Hier is het effect van de septembercirculaire in meegenomen.

We spraken met uw raad af samen op te trekken in het sturen op een duurzaam en gezond financieel perspectief. In deze brief beschrijven wij het proces zoals het college dat voorziet.

Ons doel

Een van de belangrijkste oorzaken van ons verslechterd financieel perspectief ligt buiten ons bereik: de terugloop van de algemene uitkering vanaf 2026. Wij trekken samen op met andere Friese gemeenten in het overleg met de rijksoverheid. De effecten van de dalende algemene uitkering landen immers bij onze inwoners en ondernemers. Gemeenten moeten ambities herzien en keuzes maken over hun voorzieningen omdat de rijksoverheid onvoldoende perspectief biedt. De verwachting is dat gemeenten door de formatie op korte termijn geen nieuw houvast krijgen. Tegen deze achtergrond is ons voornemen, samen met andere Friese en overigens ook Groningse gemeenten, het financieel tekort niet tot 0 te reduceren. Dat zou een te grote belasting op ons voorzieningenniveau geven.

Tegelijk moeten wij ons voorbereiden op een duurzaam en gezond financieel perspectief. Het ambitieniveau van raad en college is hoog. Dat past bij Heerenveen. Keuzes maken is echter onafwendbaar, ook als we de rijksoverheid aanspreken. Het financieel tekort dient zich over twee jaar aan. Dat geeft gemeenteraad en college de tijd om bij te sturen. Dat zal, gelet op de omvang, nodig zijn.

Fasering

Onze inzet is erop gericht uw raad verantwoorde keuzes voor leggen. Wij voorzien hierin drie stappen.

Stap 1: benchmark

Ons college wil een verschil maken vergeleken met eerdere ombuigingen. Waar in het verleden raad en college bijstuurden door gericht overschrijdingen te vermijden, scherpe keuzes te maken over de inzet van middelen die beschikbaar kwamen bij circulaire of inkomsten verhoogden wil ons college in 2024 al onze bestaande uitgaven tegen het licht

houden. Dat betekent dat wij onze uitgaven willen vergelijken met andere gemeenten. We kiezen hierbij voor een methode die inzicht geeft in waar de gemeente Heerenveen meer of minder geld aan uitgeeft dan andere gemeenten. De uitkomsten hiervan leggen wij in de eerste fase aan uw raad voor. Dit vindt plaats in maart 2024. Deze uitkomsten geven u inzicht in de inzet van bestaande middelen. En brengen u daarmee in positie om deze inzet af te zetten tegen uw bestuurlijke visie. In deze fase reikt het college geen ombuigingsvoorstellen aan. Maar meer inzicht in de besteding van de middelen die Heerenveen kan inzetten.

Stap 2: Perspectiefnota 2024

Voor de zomer biedt ons college de raad de Perspectiefnota 2024 aan. Dat is fase 2. De Perspectiefnota 2024 voorziet in een voorstel voor een duurzaam en gezond financieel perspectief. Deze nota beschrijft dus wel ombuigingsvoorstellen.

Deze ombuigingsvoorstellen komen voort uit de eerste uitkomsten van de benchmark en de nadere beoordeling hiervan. We zorgen voor een analyse van waar sprake is van beleidsvrijheid, hoe inzet van middelen zich verhoudt tot uw raadsagenda en ons hoofdlijnenakkoord. Wat het effect is als activiteiten stoppen. Of bijvoorbeeld in samenwerking opgepakt worden. Ons voornemen is deze nadere beoordeling te richten. Dat wil zeggen dat het college op basis van de uitkomsten van stap 1 in stap 2 een aantal specifieke uitgaven verder uitwerkt. Er is dus sprake van een trechter. We willen daar bij stap 1 met u een afspraak over maken.

Daarnaast werkt het college in de aanloop naar de perspectiefnota een aantal specifieke voorstellen uit:

1. Een onderzoek naar waar de specifieke uitkeringen van het rijk (SPUK's) ingezet kunnen worden voor bestaande doelen en inspanningen (waardoor structurele budgetten vrijvallen). Dit voornemen hadden wij al benoemd in MJP-2;
2. Een heroverweging van investeringen. U ontvangt hierover in februari 2024 een raadsvoorstel.
3. Een analyse van de kostendekkendheid van leges;
4. Een voorstel over de wijze van indexatie in onze begroting;
5. Een onderzoek naar actief treasurybeleid.
6. Advies over de meerwaarde en impact van de verplichtingenadministratie
7. Inschaling van het personeel in verhouding met andere gemeenten

Op basis van deze bouwstenen zal ons college de Perspectiefnota 2024 opstellen.

Stap 3: Perspectiefnota 2025

De Perspectiefnota 2024 zal uitgewerkt worden in de begroting voor 2025. De huidige raming is dat ons financiële tekort zich vanaf 2026 voordoet. Dat betekent dat raad en college aankomend voorjaar bij kunnen sturen op het meerjarenperspectief. Maar dat raad en college daar ook het voorjaar van 2025 voor kunnen benutten. Op dat moment is naar verwachting ook meer zicht op de ontwikkeling van de algemene uitkering

Kanttekening

Niet onvermeld kan blijven dat de cijfers die wij u begin november voorhielden uitgaan van de realisatie van de vastgestelde taakstelling WMO 2026. Ook werken wij aan een aanpak van de BUIG die gericht is op het reduceren van het verwachte tekort. De bestuursrapportage die wij u onlangs aanboden meldt een verwacht tekort voor 2024 op de BUIG. Ons college zal voorzien in een aanpak om dit tekort te reduceren. Dit zijn flinke opgaven die veel impact kunnen hebben op de Heerenveense financiën.

Aanpak

Overkoepelend voor de gefaseerde aanpak en de verschillende deelopdrachten werken wij met een Stuurgroep "Duurzaam financieel gezond perspectief". Deze bestaat uit de portefeuillehouder, de algemeen directeur, de concerncontroller en de manager Financiën/projectleider.

Afsluitend

Met bovenstaand proces wil ons college samen met de raad het hoofd bieden aan onze opgaven in het financieel meerjarenperspectief. Dit gaan wij, ondanks de grote opgaven, met veel vertrouwen tegemoet.

Met vriendelijke groet,

burgemeester en wethouders van Heerenveen.

De gemeentesecretaris,
J. van Leeuwestijn

De burgemeester,
M.A. Fokkens-Kelder